

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ خیرالدين حفظه الله تعالى

موضوع:

۱. اخلاق؛ مکارم اخلاق؛ بخشنده‌گی و رسیدگی به نیازمندان
۲. مقدمات؛ حجت؛ خلیفه‌ی خداوند؛ روایات رسیده از خلفاء خداوند (واحد و متواتر)
۳. احکام؛ زکات، خمس، صدقه و وقف

بسم الله الرحمن الرحيم

پرسش

نویسنده: مهدی

تاریخ: ۱۳۹۵/۹/۲۸

آیا بخشیدن لباس و وسایل کهنه و بی استفاده ثواب دارد؟ چون داریم که از چیزهایی که دوست دارید انفاق کنید، اما در روایات آمده پیامبر هرگاه لباس نو می خریدند لباس کهنه خود را به فقرا می دادند.

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۰/۲

خداوند در کتاب خود فرموده است: «لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ»^۱؛ «هرگز به نیکی نمی رسید تا آن گاه که از چیزی که دوست می دارید انفاق کنید و از هر چیزی که انفاق کنید خداوند به آن دانا است» و این بر استحباب انفاق چیزهایی دلالت دارد که انفاق کننده خود به آن ها علاقه مند است؛ چنانکه خداوند در جای دیگری از کتاب خود فرموده است: «لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ»^۲؛ «نیکی آن نیست که روی هاتان را به سوی مشرق و مغرب بگردانید، بل نیکی آن است که کسی به خداوند و روز واپسین و فرشتگان و کتاب و پیامبران ایمان آورد و مال را با وجود علاقه به آن به نزدیکان و یتیمان و مسکینان و در راه ماندگان و گدایان و برای بردگان بپردازد»، بل چه بسا بر کراهت یا عدم جواز انفاق چیزهایی دلالت داشته باشد که انفاق کننده خود به آن ها علاقه مند نیست؛ چنانکه در جای دیگری از کتاب خود فرموده است: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِآخِذِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْمِضُوا فِيهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ»^۳؛ «ای کسانی که ایمان آوردید!

۱. آل عمران/ ۹۲

۲. البقرة/ ۱۷۷

۳. البقرة/ ۲۶۷

از چیزهای پاکی که کسب کردید و از چیزی که برایتان از زمین بیرون آوردیم انفاق کنید و ناپاک آن را برندارید انفاق کنید، در حالی که خود گیرندگان آن نیستید مگر اینکه درباره‌ی آن چشم‌پوشی کنید و بدانید که خداوند بی‌نیازی ستوده است»، با توجه به اینکه نهی از چنین انفاقی ظاهر در تحریم است؛ جز اینکه به نظر می‌رسد مراد از «الْحَبِیْثُ مِنْهُ»؛ «ناپاک آن» چیزی است که از نظر عرف دور ریختنی و غیر قابل استفاده است؛ چراکه خطاب در «وَلَسْتُمْ بِأَخْذِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْمِضُوا فِيهِ»؛ «در حالی که خود گیرندگان آن نیستید مگر اینکه درباره‌ی آن چشم‌پوشی کنید» به عرف باز می‌گردد. بنابراین، انفاق چیزی که عرفاً دور ریختنی و غیر قابل استفاده محسوب می‌شود، جایز نیست؛ خصوصاً با توجه به اینکه قصد قربت در آن وجود ندارد.

با این حال، برخی عالمان شیعه مانند طبرسی (۵۴۸.هـ) در کتاب «مکارم الأخلاق»^۱ و ابن شهر آشوب (۵۸۸.هـ) در کتاب «مناقب آل أبي طالب»^۲ به صورت مرسل روایت کرده‌اند که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم هرگاه لباس جدیدی می‌پوشید، لباس کهنه‌ی خود را به مسکینی می‌بخشید، ولی حق آن است که این روایتی واحد و ضعیف است و اگر ثابت باشد نیز با کتاب خداوند منافاتی ندارد؛ زیرا حاکی از آن است که لباس کهنه‌ی آن حضرت، هنوز مورد علاقه و قابل استفاده‌ی آن حضرت بوده و روشن است که انفاق آن با این وصف، کار نیکو و پسندیده‌ای بوده است؛ خصوصاً با توجه به اینکه اگر کسی به لباس مورد علاقه و قابل استفاده‌ی خود نیازی نداشته باشد، بهتر است آن را به کسی ببخشد که به آن نیازمند است و این کار بسیار شایسته‌ای محسوب می‌شود.

پایگاه اطلاع رسانی دفتر معصوم‌ها شیخ جعفر صادق
عجل الله تعالی فرجه‌هم و اجمعین

۱. مکارم الأخلاق للطبرسی، ص ۳۶
۲. مناقب آل أبي طالب لابن شهر آشوب، ج ۱، ص ۱۲۷